

Kontroll av fakturor mot avtal och prislister

Vänersborgs kommun

2019-03-28

Said Ashrafi och Per Larson, PwC

Bakgrund, revisionsfråga och revisionskriterier

Bakgrund

Kommunen har en omfattande investeringsverksamhet som för 2018 var budgeterad till 462 mnkr. Det är inte ovanligt att oseriösa företag fakturerar eller på annat sätt lurar kommunerna att göra stora utbetalningar som inte överensstämmer med avtal och prislister.

Utifrån ovanstående och i risk- och väsentlighetsanalysen, har de förtroendevalda revisorerna funnit skäl att genomföra en granskning av kommunens rutiner och kontroller av anlitade företag och fakturabetalningar.

Revisionsfråga och kontrollmål

Har kommunen ändamålsenliga rutiner och tillräcklig intern kontroll som tillförsäkrar att fakturerade tjänster och varor är förenliga med ingångna avtal och beställningar.

Granskningen avgränsas till att omfatta kommunstyrelsen och samhällsbyggnadsnämnden.

Revisionskriterier

- Upphandling/andbud
- Avtal och prislister
- Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

Revisionsmetod

Granskningen avser revisionsåret 2018. Granskningen sker genom att vi väljer ut tre större investeringsprojekt som pågått under 2018 och kontrollerar att dessa är aktiverade i anläggningsreskontran på ett tillfredsställande sätt samt att kostnaderna avser aktiverbara utgifter. Genom registeranalys identifierar vi leverantörer i projektredovisningen och kontrollerar att avtal finns med dessa leverantörer samt att överenskomna volymer och priser tillämpas.

Syftet med detta är att söka efter eventuella direktupphandlingar där det inte finns avtal eller där upphandlingen kan strida mot gällande avtal. Dessutom granskar vi kommunens rutiner och genomförda kontroller av leverantöreskontra och fakturor med förteckningar över oseriösa företag (varningslista).

Vi har valt att dela upp rapporten i fyra delar. Den första delen behandlar konto 117* - pågående ny-, till- och ombyggnationer. Vi redovisar kontots omfattning och förändring i den ingående balansen i förhållande till utgående balansen 2018.

I det andra steget väljer vi ut tre större investeringsprojekt utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Sedan kontrollerar vi 22 fakturor för de tre investeringsprojekten och kontrollerar så att bokningarna följer Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, stämmer överens med överenskommet avtal samt stämmer av så att leverantörerna inte förekommer i Svensk Handels Varningslista. Slutligen granskar vi styrande dokument som antagits avseende hantering av leverantörsfakturor.

I slutet av rapporten sammanfattar vi våra iakttagelser och ger rekommendationer utifrån granskningens innehåll.

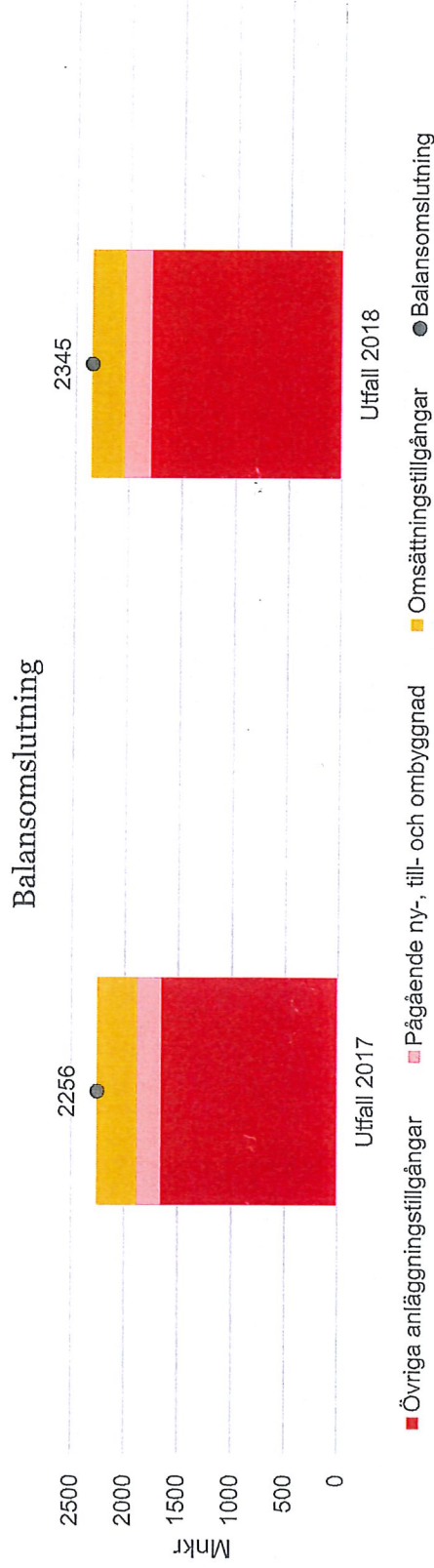
Pågående ny-, till- och ombyggnad

1

Iakttagelser

Balansomslutning och förändring

Inom kontogrupp 11 redovisas kommunens mark, byggnader och tekniska anläggningar. På konto 117* redovisar kommunen pågående ny- till och ombyggnationer under året. Under 2018 ökade Vänersborgs balansomslutning med 89 mnkr enligt årsbokslutet, och på tillgångssidan förklaras skillnaden av att anläggningstillgångarna ökade med 152 mnkr. Detta motsvarar en ökning på 8,0 %. Konto 117* som vi granskar i denna rapport ökade från 241 mnkr till 257 mnkr, vilket motsvarar en ökning på 6,6 %.

Förändringar i projekt

1

Iakttagelser

Större förändringar på konto 117*

På konto 117* redovisas kommunens pågående investeringsprojekt. Nedan redovisas de projekt med störst förändring under året. Utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv har vi valt ut de tre projekt som har förändrats mest under 2018 – Idrottsgatan 7, kommunhuset och ny förskola.

Projekt	Ingående balans	Utgående balans	Förändring
Idrottsgatan 7, fd vårdgymn.	23 558 503	26 350 453	2 791 950
Kommunhus	49 323 860	52 007 082	2 683 222
Ny förskola	30 033 605	32 111 745	2 078 140
Kretsloppsparken	8 690 884	10 766 162	2 075 277
Fridhem förskola	17 013 681	18 206 317	1 192 636
VA-sanering enl Blåplan	1 256 452	1 277 836	878 287
Öxnered skola	6 584 384	7 380 786	796 402
Fotbollens hus	8 406	548 398	539 991
Öxnered bostäder etapp 2	2 428 732	2 897 793	469 061
Ombyggnad gågatan	0	325 615	325 615

Metod

För de utvalda projekten har vi begärt in fakturaunderlag och tillhörande avtal för att kontrollera överensstämmelse mellan avtal och utfall samt att de utgifter som fakturorna avser är aktiverbara. Stickprovsurvalet är gjort både dels utifrån risk- och väsentlighet, dvs. utifrån fakturornas omfattning, men även mindre fakturor/leverantörer har beaktats. Detta eftersom granskningen ska belysa kommunens hantering av oseriösa leverantörer, och genom att ta med dessa leverantörer i stickprovskontrollen kan vi identifiera eventuella felaktiga utbetalningar.

De projekt som granskas har samtliga upphandlats enligt LOU och entreprenadformen för samtliga projekt anges vara totalentreprenad. I en totalentreprenad ansvarar entreprenören för både projektering och genomförande, och övriga underleverantörer verkar genom sidoavtal med totalentreprenören. Alla ändrings- och tilläggsarbeten ska faktureras genom totalentreprenören. Inter Bygg Väst har totalentreprenaden för Idrottsgatan 7 och Kommunhuset, medan MVB Astor Bygg har totalentreprenaden för den nya förskolan.

I stickprovet har vi valt ut avvikande belopp från totalentreprenören för att se att beloppet stämmer överens med avtalad volym och pris.

Vi har även kontrollerat att leverantörerna i stickprovet inte förekommer i Svensk Handels varningslista. Varningslistan varnar för företag som utsänder bluffakturor, företag med oseriösa försäljningsmetoder och för erbjudanden eller utskick som kan uppfattas som vilseledande. Att ett namn saknas på listan är dock ingen garanti för att verksamheten är seriös.

Fakturaunderlaget är hämtat från ekonomikontoret inom kommunstyrelsen och avtalen samt anbuden är hämtade från fastighetsenheten inom samhällsbyggnadsnämnden.

Sammanlagt har vi samlat in 22 fakturaunderlag, men endast fått in fåtal avtal och anbud. I de fall avtal och anbud saknas är kolumnen "Enligt avtal" markerad med "-". Djupare analys av stickprovsurvalet återfinns i kapitel 3.

Iakttagelser

Leverantör	Vernr	Utfall	Rätt konterad	Enligt avtal	Förekommer i varningslista	Avser
Håvac Systems	2219006	204 240	JA	-	NEJ	Projektering av VVS-system.
Inter Bygg Väst	2252579	157 719	JA	-	NEJ	ÅTA 4. Saknar rapport.
ÅF Infrastruktur	2213272	70 132	JA	-	NEJ	Projektering el- och telesystem.
Tengbomgruppen	2205546	58 815	JA	-	NEJ	Projektering.
Integra Engineering	2250272	50 301	JA	JA	NEJ	Byggprojektledning.
Akustikforum	2207854	23 151	-	-	NEJ	Framgår ej vad som avses.
Contekton Arkitekter	2223811	11 280	JA	-	NEJ	Projektering.
Golder Associates	2219345	5 625	JA	JA	NEJ	Inomhusutredning.

Stickprov – Kommunhuset

Iakttagelser

Leverantör	Vernr	Utfall	Rätt konterad	Enligt avtal	Förekommer i varningslista	Avser
Brunbergs Bygg	2210322	858 035	JA	-	NEJ	Ombyggnad.
Inter Bygg Väst	2254737	830 887	JA	-	NEJ	Byte av fönsterapparater.
Wennergrens Hiss	2225017	99 900	JA	-	NEJ	Slutlig kontroll av hiss.
Schneider Electric	2210765	32 985	-	-	NEJ	Miljö- och hälsoutgifter.
Nordiska Byggskadereledning	2217721	15 415	JA	JA	NEJ	Sakkunnig under sanering.
ASI, Mikael Wer	6121063	15 285	JA	-	NEJ	Omlädsel av möbler.
Emil Lundgren AB	2259121	2 370	JA	-	NEJ	Montage av kabel.
Stanley Security	2259793	2 325	JA	-	NEJ	Lägga om en section.
Borgwall Schwartz AB	2259230	1 700	JA	-	NEJ	Brandskyddsprojektering.

Iakttagelser

Leverantör	Vernr	Utfall	Rätt konterad	Enligt avtal	Förekommer i varningslista	Avser
MVB Astor Bygg	2249423	620 900	JA	JA	NEJ	Solcellsoption.
Integra Engineering	2221882	52 485	JA	JA	NEJ	Projekteringsledning.
Sweco Architects	2205385	51 515	JA	-	NEJ	Revidering av FU-mark.
ÅF Infrastruktur	2219626	8 951	-	-	NEJ	Framgår ej vad som avses.
Ibinder Pärmen AB	2200744	2 985	JA	-	NEJ	System för dokumenthantering.

Överlag saknas väsentlig dokumentation avseende avtal och anbud från fastighetsenheten. Vi har varit i kontakt med fastighetschef som låter meddela att man är medveten om problemen och arbetar aktivt för att förbättra dokumentation och rutiner.

- Inter Bygg i Västra Götaland AB har totalentreprenaden för Idrottsgatan 7. Ett stickprovsnaderlag avser ÄTA 4, men vi har inte tagit del av ÄTA-rapporten och vet således inte vilket arbete som har utförts. Däremot har vi tagit del av kontraktet mellan kommunen och Inter Bygg och vet således vilka timpriser parterna har kommit överens om.
- I avtalet med Integra avseende byggprojektledningsuppdrag framgår att ersättning ska ske enligt ABK 09, kap 6 § 1-7 exkl. mervärdesskatt. Budgeterat arvode enligt prislista 2018, t ex. Ander Wallin 950:-/h, Stefan Olsson 920:-/h. De tjänstepersoner från Integra som utförde arbete vid Idrottsgatan 7 var varken Anders Wallin eller Stefan Olsson. Däremot debiterades 920:-/h, vilket indikerar att tjänstepersonerna hade samma funktion som Stefan Olsson. Vi rekommenderar dock att kommunen ställer krav på att tjänstefunktion och roll specificeras i kontrakten framgent.
- I Akustikforums faktura framgår endast att tidsperioden som avses är 9/1 till 31/1 2018. Utöver detta specificeras involverade tjänstepersoner inom Akustikforum, resekostnader samt att ett instrument har använts till en kostnad om 1 900:-. Vi har ej tagit del av upprättat kontrakt mellan Akustikforum och kommunen, och vet således inte vad fakturan avser. Därför kan vi inte heller bedöma huruvida kostnaden är korrekt konterad.

Överlag saknas väsentlig dokumentation avseende avtal och anbud från fastighetsenheten. Vi har varit i kontakt med fastighetschef som låter meddela att man är medveten om problemen och arbetar aktivt för att förbättra dokumentation och rutiner. Jämfört med Kommunhuset och Idrottsgatan 7 har dock nya förskolan bättre hantering av dokumentation, exempelvis i fråga om ÅTOR.

- MVB Astor Bygg AB har totalentreprenaden för Belfragegatans förskola. Vid beställning fick kommunen möjlighet att avropa solceller i totalentreprenaden för 887 000:-. I en sammanställd ÅTA-lista avseende Belfrageskolan framgår att det fakturerade beloppet uppgår till 620 900:-. Vi noterar att denna typ av dokumentation funnits tillgänglig för Kommunhuset eller Idrottsgatan 7.
- Integras faktura om 52 485:- är specificerad med namn på tjänstepersoner från Integra som har utfört arbete. Det framgår dock inte vad arbetet avser, och det finns inget specifikt kontrakt avseende den nya förskolan. Utifrån avtalet med Integra avseende Idrottsgatan 7 kan dock se att samma avtalade priser har fakturerats, dvs. 950:- respektive 920:-. Det framgår ej vilken tjänstefunktion som använts.
- ÅF Infrastructure har fakturerat kommunen 10 timmar á 895:- för en viss tjänsteperson. Det framgår ej vilket arbete som avses. Vidare har vi inte tagit del av avtal, och kan således inte härleda kostnaden. Vi rekommenderar att kommunen ombesörjer leverantör att framgent specificera vilket arbete som avses i fakturaunderlaget. Detta för att öka transparensen och möjliggöra granskning av enskilda projekt.
- iBinder är leverantör av dokumenthantering för byggprojekt. Vi har dock inte tagit del av kommunens avtal med iBinder.

Överlag saknas väsentlig dokumentation avseende avtal och anbud från fastighetsenheten. Vi har varit i kontakt med fastighetschef som låter meddela att man är medveten om problemen och arbetar aktivt för att förbättra dokumentation och rutiner. Detta gäller framför allt kommunhuset där högst andel av stickprovsuperlaget saknar avtal.

- Den mest omfattande fakturan i stickprovsuperlaget (Brunbergs Bygg om 858 035:-) saknar avtal. PwC har i en annan granskning konstaterat att ombyggnationen av kommunhuset präglats av löpande fakturering samt att upphandling skett i sent skede. Fakturan från Brunbergs Bygg avser ombyggnation som skett till en löpande kostnad.
- Fakturan från Inter Bygg som avser byte av fönsterapparater är en samlad ÄTA-rapport. Sammanlagt rör det sig om 7 delfakturer till olika leverantörer. ÄTA-rapporten anger endast totalpris, varför vi inte kan granska överensstämmelse med avtalet mellan Inter Bygg och kommunen. Däremot framgår att Inter Bygg har ett påslag på 10 %, vilket stämmer överens med avtalet.
- Wennergrens hiss har fakturerat 99 900:- för slutbesiktning av hiss 1 och 2. Vi har tagit del av beställningsskrivelsen avseende modernisering av hissar i kommunhuset. Total anbudssumma uppgår till 1 062 000:-. I beställningsskrivelsen nämns inget om huruvida slutlig kontroll ingår, eller pris vid styck- och timpris vid ÄTOR.
- Schneider Electric har fakturerat kommunen för "Miljö & hälsa". Det framgår dock inte mer specifikt vad som avses. Vi har inte tagit del av avtal mellan kommunen och Schneider. Av fakturan framgår att arbetet som utförts avser projektledning, programmering, idrifttagning, besiktning samt övrigt. Under övrigt har Schneider inte specificerat kostnaden närmare. Övrigt-posten uppgår till 1 800:-.

Styrande dokument för hantering av leverantörsfakturer

4

Kommunen har antagit följande styrande dokument för hantering av leverantörsfakturer:

- Tillämpningsanvisning för leverantörsfakturer
- Rutin för upplägg och ändring av leverantörsuppgifter
- Attestregler
- Anvisningar till attestregler

För granskningens inriktning är innehållet i rutin för upplägg och ändring av leverantörsuppgifter mest relevant. Vid nytt upplägg av leverantör ska följande rutin tillämpas:

1. Kontrollera uppgifterna på fakturan.
2. Kontrollera att leverantören har angivit plusgironummer/bankgironummer alternativt bankkonto.
3. Kontrollera att leverantören har F-skattebevis.
4. Kontrollera att leverantören är momsregistrerad.
5. Kontrollera att leverantören inte finns med på Svensk Handels varningslista.
6. Kolla om leverantören finns med i InExchange register.

Vi bedömer att kommunen har fungerande rutiner för hantering av leverantörsfakturer. Vår stickprovskontroll har visat att ingen av leverantörerna förekommer i Svensk Handels varningslista, vilket indikerar att rutinen följs.

Sammanfattning, bedömning och rekommendationer

De rutiner som Vänersborg har antagit angående hantering av leverantörsfakturer bedömer vi dock vara fullgoda, och stickprovundersökningen indikerar att rutinen följs i fråga om kontroll mot Svensk Handels varningslista. Granskningen har dock visat att väsentlig dokumentation avseende avtal och anbud från fastighetsenheten saknas. Vi har dock kunnat se en viss förbättring på senare tid, exempelvis hanteringen av ÅTOR inom projekten för den nya förskolan. Fakturaunderlaget som vi erhållit påvisar att vissa kunder inte specificerat vad fakturan avser. Detta i kombination med brist på avtal har lett till att vi inte kunnat urskilja om avtalet följts eller om kostnaden är rätt bokad.

Vi vill inom ramen för granskningen även poängtera att det förekommer många leverantörer inom de granskade projekten som har hjälpt kommunen med projekteringen av de granskade projekten, trots att samtliga projekt avser totalentreprenader.

Vi bedömer att kommunen **har till viss del** ändamålsenliga rutiner och tillräcklig intern kontroll som tillförsäkrar att fakturerade tjänster och varor är förenliga med ingångna avtal och beställningar. Brister har främst iakttagits avseende dokumentation av avtal och beställningar.

Vi rekommenderar samhällsbyggnadsnämnden att:

- Säkerställa att anbudsprocessen dokumenteras på ett erforderligt sätt.
- Säkerställa efterlevnad av antagna rutiner som rör dokumenthantering.
- Se över rutiner kopplade till upphandlingsprocessen – särskilt i fråga om vald entreprenadform.
- Säkerställa att inkomna fakturer innehåller tillräcklig information för att underlätta transparens.

